

EBA/GL/2015/08

05.10.2015

Suunised

kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski
juhtimise kohta

Sisukord

EBA suunised kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise kohta	3
1. jaotis. Vastavus- ja aruandlusnõuded	3
2. jaotis. Sisu, kohaldamisala ja mõisted	4
3. osa. Rakendamine	5
4. osa. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimine	5
1. Kõrgetasemelised suunised	5
2. Üksikasjalikud suunised	9
A lisa. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise meetodid	23
B lisa. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise keerukuse maatriks	28

EBA suunised kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise kohta

1. jaotis. Vastavus- ja aruandlusnõuded

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve seisukoht nõuetekohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis, ehk kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punktis 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma järelevalvetavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi) ka siis, kui suunised on mõeldud eelkõige finantseerimisasutustele.

Aruandluskohustus

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le 07.12.2015 , kas nad järgivad või kavatsevad järgida kõnealuseid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtjaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebisaidil avaldatud vormil aadressil compliance@eba.europa.eu, märkides viite EBA/GL/2015/08. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb EBA-le teada anda.
4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated Euroopa Pangandusjärelevalve veebilehel.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1093/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

2. jaotis. Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Sisu

5. Käesolevates suunistes

- (a) selgitatakse kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski kindlaksmääramist, juhtimist ja maandamist;
- (b) määratletakse intressimäärade muutus, millele on osutatud direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5, ning järelevalvelise standardšoki tulemuse arvutamise meetodid.

Kohaldamisala

- 6. Käesolevate suuniste kohaldamistasand peaks olema kooskõlas järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamistasandiga. Käesolevad suunised käsitlevad kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski majanduslikule väärtusele ja tulule avalduva mõju mõõtmise meetodeid.
- 7. Käesolevaid suuniseid ei kohaldata individuaalsete instrumentide tajutud krediitkvaliteedi muutustest tulenevatele riskidele, mis võivad põhjustada aluseks olevate intressimääradega seotud marginaalide kõikumist (krediidiriski marginaal).

Adressaadid

- 8. Käesolevad suunised on suunatud määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punkti 2 alapunktis i määratletud pädevatele asutustele ja määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punktis 1 määratletud finantseerimisasutustele.

Mõisted

- 9. Kui ei ole teisiti määratud, siis on kõigil direktiivis 2013/36/EL ja määruses (EL) nr 575/2013 kasutatud ja määratletud mõistetel käesolevates suunistes sama tähendus.
- 10. Lisaks sellele hõlmab kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk käesolevates suunistes eelkõige järgmist:
 - (a) riskid, mis on seotud varade, kohustuste ning bilansiväliste lühi- ja pikaajaliste positsioonide ümberhindamise ning lõpptähtaegade ajastuse mittevastavusega (ümberhindamise risk);
 - (b) riskid, mis tulenevad tulukõvera kaldenurga ja kuju muutustest (tulukõvera risk);

- (c) riskid, mis tekivad ühe intressimäära riskipositsioonide maandamisest sellise intressimäära positsiooniga, mille ümberhindamise tingimused on mõnevõrra erinevad (baasirisk);
- (d) riskid, mis tekivad optsioonidest, sh optsiooni tunnustega toodetest, nt kui tarbijad lunastavad turuintressimäärade muutudes fikseeritud intressiga tooteid (optsioonirisk).

3. osa. Rakendamine

Kohaldamiskuupäev

- 11. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2016.

Kehtetuks tunnistamine

- 12. Alates 1. jaanuarist 2016 tunnistatakse kehtetuks Euroopa Pangandusjärelevalve Komitee 3. oktoobri 2006. aasta suunised järelevalvelise läbivaatamise protsessi raames kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise tehniliste asjaolude kohta.

4. osa. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimine

1. Kõrgetasemelised suunised

Proportsionaalsus

- 13. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid täitma käesolevaid suuniseid oma suurusele, keerukusele ja tegevusintensiivsusele proportsionaalsel viisil, võttes arvesse EBA järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessi ühise menetluse ning meetodikate suuniste² (edaspidi „järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessi suunised“) B lisa tabelit 3 ning jaotist 2.1.1.

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk 1 – sisemine kapital

- 14. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid tõendama, et nende sisemine kapital on kooskõlas nende kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriskiga, võttes arvesse järgmist:

² EBA/GL/2014/13.

- (a) intressimäärade taseme muutustest põhjustatud majandusliku väärtuse ja tulevase tulu võimalike muutuste mõju nende kapitalivahenditele ning
 - (b) kapitali kättesaadavus kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski jaoks erinevatel konsolideerimise, allkonsolideerimise ja üksikettevõtja tasanditel pädevate asutuste nõuete kohaselt ning kooskõlas järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamistasandiga.
15. Oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimisel ei tohiks krediidasutused ja investeerimisühingud tugineda järelevalvelise standardšoki tulemustele, nagu on sätestatud direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 või kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski punktis 5, vaid nad peaksid välja töötama oma sisemise kapitali allokeerimise meetodid kooskõlas oma riskiprofiili ja riskijuhtimise põhimõtetega ning neid kasutama.

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk 2 – intressiriski mõõtmine

16. **Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid mõõtma oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski positsiooni nii majandusliku väärtuse võimalike muutuste kui ka eeldatava netointressitulu või tulu muutuste seisukohast.**

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski positsiooni mõõtmisel peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud võtma arvesse ja hindama järgmist mõju:

- (a) kauplemisega mitteseotud tegevuste intressi mittekandvate varade ja kohustustega (sh kapitali ja reservidega) seotud eeldused;
 - (b) tähtajata hoiuste (s.o lühikese lepingulise lõpptähtajaga, aga pika käitumusliku lõpptähtajaga kohustuste eeldatav lõpptähtaeg) kliendikäitumisega seotud eeldused;
 - (c) varade või kohustustega kaasnevad käitumuslikud või automaatsed optsioonid.
17. Oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmisel ei tohiks krediidasutused ja investeerimisühingud tugineda järelevalvelise standardšoki tulemustele, nagu on sätestatud direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 või kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski punktis 5, vaid nad peaksid välja töötama oma eeldused ja arvutusmeetodid ning neid kasutama.

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk 3 – intressimäärade šokistsenaariumid

18. **Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid korrapäraselt mõõtma majandusliku väärtuse ja netointressitulu/tulu tundlikkust intressikõvera kuju ja taseme võimalike muutuste ning erinevate turumäärade vahelise suhte muutuste (s.o baasiriski) erinevate stsenaariumide abil.**

19. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid samuti kaaluma, kas nende kehtivale portfelli avalduva konkreetse(te) intressimäärašok(k)i(de) mõju puhtstatistilist analüüsi tuleks täiendada dünaamilisema intressimäärade simuleerimisega. Suuremad ja/või keerukamad krediidasutused ja investeerimisühingud, eelkõige järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise suuniste³ 1. ja 2. kategooriasse kuuluvad krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid samuti võtma arvesse stsenaariume, mille puhul arvutatakse erinevad intressimäärated ning kus mõned eeldused (nt käitumise, riski panustamise ning bilansi suuruse ja koosseisu kohta) on ise muutuvate intressimääratasemetete funktsioonid.

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk 4.1 – juhtimiskorraldus

20. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid rakendama seoses kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriskiga adekvaatset juhtimissüsteemi

- (a) Krediidasutus ja investeerimisühing peaks tagama, et tema juhtorganil on lõplik vastutus kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise eest. Juhtorgan peaks määrama kindlaks krediidasutuse ja investeerimisühingu kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski üldise strateegia ning võtma vastu vastava poliitika ja protsessid.
- (b) Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid tagama oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski arvutusmodelite korrapärase valideerimise. Krediidasutuste ja investeerimisühingute IT-süsteemid peaksid võimaldama neil täielikult mõõta/hinnata ja jälgida konkreetsete tehingute mõju nende üldisele riskipositsioonile.
- (c) Krediidasutuste ja investeerimisühingute riskist teatamise sisesüsteemid peaksid andma õigel ajal põhjalikku teavet nende kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski positsioonide kohta.

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk 4.2 – intressiriski poliitika

21. Krediidasutustel ja investeerimisühingutel peaks olema põhjendatud, adekvaatne ja dokumenteeritud poliitika nende individuaalse olukorra jaoks tähtsate kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski küsimustega tegelemiseks.

22. Ilma et see piiraks proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist, võivad kõnealused riskipoliitikad hõlmata järgmist:

- (a) kauplemisega mitteseotud tegevuste ja kauplemistegevuse vahelise piiri asutusesisene kindlaksmääramine ja rakendamine;

³ EBA/GL/2014/13.

- (b) majandusliku väärtuse määratlus ning selle kooskõla varade ja kohustuste väärtuse hindamiseetodiga (nt lähtuvalt tuleviku rahavoogude diskonteeritud väärtusest ja/või tuleviku tulu diskonteeritud väärtusest);
- (c) tuleriski määratlus ja selle kooskõla krediidasutuse ja investeerimisühingu ettevõtteplaneerimise ja finantsprognoside väljatöötamise meetodiga;
- (d) kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski sisearvutuste jaoks kasutatavate erinevate intressimäärašokkide suurus ja kuju;
- (e) dünaamilise ja/või staatilise lähenemise kasutamine intressimäärašokkide kohaldamisel;
- (f) ettevalmistamisel olevate tehingute käsitlemine (sh mis tahes asjakohane riskimaandamine);
- (g) mitme valuuta intressiriski positsioonide koondamine;
- (h) erinevatest intressimääraindeksitest tuleneva baasiriski mõõtmine ja juhtimine;
- (i) kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise arvutustes kauplemisega mitteseotud tegevuste intressi mittekandvate varade ja kohustuste (sh kapitali ja reservide) arvessevõtmine (või mitte);
- (j) arvelduskontode ja säästukontode käitumuslik käsitlemine (s.o lühikese lepingulise lõpptähtajaga, aga pika käitumusliku lõpptähtajaga kohustuste eeldatav lõpptähtaeg);
- (k) varade või kohustustega kaasnevate ja automaatsete optsoonide mõju kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmisele, sh kumerusmõju ja mittelineaarsed tasuvusprofiilid;
- (l) mõõtmisarvutuste detailsuse määr (nt ajaklasside kasutamine, intressi rahavoogude või ainult peamiste positsioonide kaasamine).

Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk 5 – järelevalveline standardšokk

- 23. **Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid teatama pädevale asutusele standardšoki tulemuse arvutamisest tuleneva majandusliku väärtuse muutuse, nagu on osutatud direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 ja käesolevates suunistes**
- 24. Standardšoki tulemust arvutades peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud kohaldama eelkõige järgmist.
 - (a) Standardšokk peaks tuginema tulukõvera järsule paralleelsele nihkele +/- 200 baaspunkti võrra (kohaldades alammäära 0%). Kui +/-200 baaspunkti on väiksem kui 240-päevasele aastale laiendatud viieaastasel perioodil täheldatud ühe päeva intressimääramuutuste 1. ja

99. protsentiili abil arvatud tegelik muutus intressimäärades, siis tuleks standardšokina kohaldada viimatinimetatud arvutusest tulenevat kõrgemat šoki taset.
- (b) Tuleks kasutada asjakohast üldist riskivaba tulukõverat. See kõver ei tohiks sisaldada instrumendi- või ettevõtjapõhiseid krediidiriskimarginaale või likviidsusriskimarginaale. Lubatava tulukõvera näide on intressimäär lihtne vahetuskõver.
- (c) Omakapital tuleks arvestada kohustustest välja, et oleks võimalik kindlaks määrata stressistsenaariumi mõju kõigi varade (sh omakapitalist rahastatud varade) majanduslikule väärtusele.
- (d) Kliendi bilansside (kohustuste) eeldatav käitumusliku ümberhindamise kuupäev ilma konkreetsete ümberhindamise kuupäevadeta peaks piirduma maksimaalselt viie aasta keskmisega (mille puhul arvutatakse keskmine eeldatav ümberhindamise kuupäev erinevate käitumusliku ümberhindamisega kontode eeldatavate ümberhindamise kuupäevade keskmisena, mida on kaalutud kõigi kõnealuste kontode nominaalväärtuse alusel. See tähendab, et keskmise lõpptähtaja arvutamine hõlmab nii stabiilset kui ka volatiilset osa).
25. Kui krediidasutused arvutavad standardšoki mõju oma majanduslikule väärtusele, siis peaksid nad kasutama ühte tabeli 1 (A lisa) ja tabeli 3 (B lisa) jaotistes „Riskikapital” / „Omakapitali majanduslik väärtus” esitatud arvutusmeetoditest. Järelevalveasutused võivad nõuda 2.–4. tasandi krediidasutustelt ja investeerimisühingutelt (nagu osutatud B lisa) keerukamate arvutusmeetodite kasutamist, mis hõlmavad detailsemaid andmeid ja kliendikäitumise muutmist stressistsenaariumides.

2. Üksikasjalikud suunised

2.1. STSENAARIUMID JA STRESSITESTIMINE

Täiendavad suunised kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 3 ja kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 4.1/4.2 kohta

a) Igapäevase juhtimise raames kasutatavad intressimäärastenaariumid

26. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid mõõtma oma riskipositsiooni, mis saadakse erinevate intressimäärastenaariumide asjakohase valiku kohaldamise teel, võttes arvesse oma tegevustest tuleneva intressiriski olemust, ulatust ja keerukust ning samuti oma riskiprofiile. Kasutatavate stsenaariumide valimisel peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud võtma arvesse järgmist:
- (a) erineva ulatusega järsk paralleelne üles- või allapoole nihe tulukõveras;
- (b) tulukõvera järsud kalded ja kuju muutused (nt lühiajaliste intressimäärade suurenemine / vähenemine / muutumatuks jäämine, kui keskpikad ja/või pikaajalised intressimäärad

- liiguvad erineva kiirusega või isegi vastupidises suunas; lisaks ka lühiajaliste, keskpikkade ja pikaajaliste intressimäärade kategooriates toimunud šokid, mis lahknevad tulukõvera erinevates punktides);
- (c) baasirisk (sh peamiste turuintressimäärade vaheliste suhete muutustest tulenev alusrisk);
 - (d) eri tüüpi varade või kohustuste käitumise võimalikud muutused eeldatavates stsenaariumides;
 - (e) erinevate intressimääraststsenaariumide kohaldamine eri valuutades riskipositsioonide jaoks.
27. Krediidasutused ja investeerimisühingud võivad täiendada oma analüüsi, võttes näiteks kasutusele
- (a) järk-järgulised (vastupidiselt järskudele) nihked, kalded või muutused tulukõveras;
 - (b) intressimäärade varasema käitumise statistilisele analüüsile tuginevad stsenaariumid;
 - (c) tuleviku intressimäärade simulatsioonidele tuginevad stsenaariumid;
 - (d) krediidasutuse ja investeerimisühingu ettevõtte kasumlikkuse prognooside aluseeldustele tuginevad stsenaariumid.
28. Stsenaariumianalüüsi tehes peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud suutma vähemalt tõendada, et
- (a) sisemise mõõtmisüsteemi aluseeldused (vt käesoleva jaotise punktid 2.2 ja 2.3) on erinevate intressimääraststsenaariumide jaoks asjakohased ning
 - (b) stsenaariumide väljatöötamisel on asjakohaselt arvesse võetud majandusliku järjepidevuse kaalutlusi (nt krediidasutuse ja investeerimisühingu alusaruandevaluutas väljendatud üldise mõju arvutamisel kasutatud eri valuutades ja eri vahetuskurssides intressimäärashokkide järjepidevus).
29. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski sisemõõtmise stsenaariumianalüüs tuleks teha vähemalt kord kvartalis, suurendades arvutuste sagedust intressimäärade suurema volatiilsusega perioodil või kui mõõdetud riskitasemed on olulised krediidasutuse ja investeerimisühingu tegevuse kontekstis.
- b) Stressitestimisel kasutatavad intressimääraststsenaariumid**
30. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid regulaarselt tegema stressiteste, et mõõta oma haavatavust stressiolukorras. Intressiriski stressitestimine tuleks kaasata iga krediidasutuse ja investeerimisühingu stressitestimise protsessidesse ja programmidesse. Nende stressitestide puhul peaks intressirisk mõjutama teisi riskikategooriaid ja tuleks arvutada ka järelmõju. Neid arvutusi võib teha väiksema sagedusega kui eespool jaotises „Igapäevase juhtimise raames kasutatavad intressimääraststsenaariumid” esitatud arvutusi.

31. Krediidasutused ja investeerimisühingud ei tohiks tugineda pädeva asutuse jaoks arvatud standardiseeritud 200 baaspunkti paralleelsele intressimäärašokile (vt kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski punkt 5), vaid nad peaksid kasutama erinevate stressistsenaariumide asjakohast valikut, eelkõige järgmist:
- (a) 200 baaspunktist suurem järsk paralleelne intressimäärašokk (sh äärmuslikud nihked),
 - (b) tulukõvera kuju olulised kalded ja nihked (nt võttes aluseks samad stsenaariumid, mida kasutatakse igapäevases juhtimises, aga äärmuslikumate intressimääramuutustega),
 - (c) olulised muutused peamiste turumäärade vahelistes suhetes (baasirisk).
32. Lisaks tuleks stressitestides arvesse võtta järgmist:
- (a) vara- ja/või kohustusklasside käitumise kohta tehtud peamiste eelduste jaotus;
 - (b) muutused intressimäärade korrelatsiooni põhieeldustes;
 - (c) kehtivate turutingimuste ja makromajanduslike tingimuste ning konkurentsi- ja majanduskeskkonna olulised muutused ja nende võimalik areng;
 - (d) krediidasutuse ja investeerimisühingu individuaalse ärimudeli ja profiiliga seotud konkreetset stsenaariumid.
33. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenev intressirisk tuleks kaasata krediidasutuste ja investeerimisühingute üldisesse stressitestimise programmi. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenevat intressiriski tuleks pidada krediidasutuse ja investeerimisühingu üldiste vastupidiste stressitestide programmide üheks võimalikuks käivitajaks.

2.2. MÕÖTMISE EELDUSED

Täiendavad suunised kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 2 kohta

a) Kliendi optiooni tunnustega kontode käitumuslikud eeldused

34. Kõnealuste optioonide mõju hindamisel peaks krediidasutustel ja investeerimisühingutel olema võimalik võtta arvesse järgmist:
- (a) võimalik mõju praegustele ja tulevastele laenude tagasimaksmise kiirustele, mis tekivad aluseks olevast majanduskeskkonnast, intressimäärade ja konkurentide tegevusest;
 - (b) toodete intressimäärade turu intressimääramuutustega kohanemise kiirus/elastsus;
 - (c) tootetüüpide tasakaalu muutumine nende omaduste ja tingimuste muutuste tõttu.
35. Krediidasutustel ja investeerimisühingutel peaksid olema kasutusel poliitika, mis reguleerib optiooni tunnustega bilansi- ja bilansivälise kirjete käsitlemise põhieelduste määramist ning

korrapärast hindamist nende intressiriski raamistikus. See tähendab, et krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid

- (a) suutma kindlaks määrata kõik olulised optsiooni tunnustega tooted ja kirjed, mis võivad asjakohaste bilansside puhul mõjutada kas nõutavat intressimäära või käitumusliku ümberhindamise kuupäeva (vastupidiselt lepingulisele lõpptähtajale);
- (b) kasutama asjakohaseid hinnakujundus- ja riskimaandusstrateegiaid (nt tuletisinstrumentide kasutamine), et hallata riskivalmiduse piires optsioonide mõju, mis võib hõlmata kliendilt nõutavate trahvide varajast lunastamist, et kompenseerida võimalikke vabastuskulusid (kui see on lubatud);
- (c) tagama, et peamiste käitumuslike eelduste modelleerimine on õigustatav seoses ajalooliste alusandmetega ning lähtub usaldusväärsetest hüpoteesidest: mõõtemääramatuste korral tuleks kasutada konservatiivset marginaali, eelkõige siis, kui tegelikud kogemused erinevad varasematest eeldustest ja ootustest;
- (d) suutma tõendada modelleerimise täpsust (kogemuste alusel kontrollitud);
- (e) säilitama oma poliitikates ja menetlustes eelduste kohta asjakohaseid dokumente ning neid läbi vaatama;
- (f) mõistma krediidiasutuse ja investeerimisühingu riskimõõteväljundite tundlikkust kõnealuste eelduste suhtes, sh tegema eelduste stressiteste ja võtma kõnealuste testide tulemusi kapitali allokeerimise siseotsustes arvesse;
- (g) tegema kõnealuste eelduste regulaarset sisekontrolli, et veenduda nende stabiilsuses aja jooksul, ning vajaduse korral neid kohandama.

b) Konkreetsete ümberhindamise kuupäevadeta kliendikontode käitumuslikud eeldused

36. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid intressiriski juhtimise otstarbel konkreetse ümberhindamise kuupäevata kontode käitumuslike eelduste kindlakstegemisel

- (a) suutma kindlaks määrata tehingukontode püsivad (vs ajutised) jäägid, s.o selle kontojäägiosa, mida pidevalt kliendikontol hoitakse, erinevalt pidevalt kasutatavatest ja asendatavatest kontrol hoitavatest vahenditest;
- (b) tagama, et väikse kuluga kontojääkide püsimise või vähenemise eeldused on usaldusväärsed ja asjakohased ning võtavad arvesse mitte ainult võimalikku positiivset mõju intressitulule, kuid ka majandusliku väärtuse riski, mis tuleneb kõnealuste kontojääkidega rahastatud vara tulevase intressitulu fikseerimisest, ja suureneva intressimääraga keskkonnas võimalikku saamata jäänud tulu;
- (c) säilitama oma poliitikates ja menetlustes eelduste kohta asjakohaseid dokumente ning neid läbi vaatama;

- (d) mõistma eelduste mõju krediidasutuse ja investeerimisühingu valitud riskimõõdikutele, sealhulgas arvutades regulaarselt riskimõõdikud lepingutingimuste ja mitte käitumuslike eelduste alusel, et paremini hinnata mõju majanduslikule väärtusele ja tuludele;
- (e) tegema stressiteste, et mõista valitud riskinäitajate tundlikkust peamiste eelduste muutuste suhtes, võttes kõnealuste testide tulemusi arvesse kapitali allokeerimise siseotsustes.

c) Omakapitaliga seotud ettevõtteplaneerimise eeldused

37. Kui krediidasutused ja investeerimisühingud otsustavad võtta kasutusele omakapitalist tuleneva tulu stabiliseerimise poliitika, peaksid nad tegema järgmist:

- (a) kasutama asjakohast meetodikat, määramaks kindlaks, millist omakapitali osa tuleks pidada kõnealuse käsitluse jaoks sobilikuks (nt korrigeerida omakapitaliosa võrra, mis on investeeritud intressi mitteteenivatesse varadesse (nagu nt materiaalne vara, immateriaalne vara, investeeringud sidusettevõtjatesse jne));
- (b) määrama kindlaks, milline oleks kõlbliku omakapitali usaldusväärne investeerimise lõpptähtaja profiil (nt väljendatud konkreetse äravooluprofiili, keskmise lõpptähtaja või kestusvahemiku/-profiili alusel), mis tasakaalustaks pikema tähtajaga fikseeritud tulu positsioonidest saadava sissetuleku stabiliseerimisest saadavat kasu ning kõnealuste positsioonide majandusliku väärtuse lisatundlikkust intressimäära stressi tingimustes ja tulu ebapiisavuse riski, kui määrad peaksid suurenema;
- (c) lisama oma poliitikatesse ja menetlustesse eelduste kohta asjakohaseid dokumente ning neid läbi vaatama (asjakohase kontrollijäljega);
- (d) mõistma valitud lõpptähtaja profiili mõju krediidasutuse ja investeerimisühingu valitud riskimõõteväljunditele, sh arvutades regulaarselt näitajaid omakapitali kaasamata, et isoleerida majandusliku väärtuse ja ohustatud tulu mõju;
- (e) tegema stressiteste, et mõista riskinäitajate tundlikkust omakapitali peamiste eelduste muutuste suhtes, võttes kõnealuste testide tulemusi arvesse oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski kapitali allokeerimise siseotsustes.

38. Omakapitali investeerimisaja eelduste üle otsustamisel peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud vältima selliste tulu stabiliseerimise positsioonide võtmist, mis oluliselt vähendavad nende võimet kohaneda majandus- ja ettevõtluskeskkonna oluliste muutustega.

39. Tulule ja väärtuse tundlikkusele omakapitalist põhjustatud riskide juhtimiseks kasutatud investeerimisaja eeldusi tuleks pidada tavapärase ettevõtte planeerimistsükli osaks ning kõnealuseid eeldusi ei tohiks muuta lihtsalt selleks, et kajastada krediidasutuse ja investeerimisühingu ootuste muutumist tuleviku intressimäärade liikumise suhtes. Mis tahes tuletisinstrumentide või varaportfellide kasutamine soovitud investeerimisprofiili saavutamiseks tuleks selgelt dokumenteerida ja registreerida.

40. Kui krediidasutus ja investeerimisühing eelistab mitte määrata omakapitali investeerimisajale otseseid eeldusi (või määrab eeldused, mis on selgelt lühiajalised), siis võib kõnealusest kapitalist rahastatud varadest saadud tulu olla volatiilsem. Krediidasutuses ja investeerimisühingus peaks seega olema jätkuvalt kasutusel adekvaatsed süsteemid ja saadaval juhtimisteavet, et oleks võimalik määrata kindlaks valitud lähenemise mõju nii tulu kui ka majandusliku väärtuse volatiilsusele.

2.3. INTRESSIRISKI MÕÖTMISE MEETODID

Täiendavad suunised kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 2 ja kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 3 kohta

Intressiriski mõõtmise meetodid

41. Krediidasutused ja investeerimisühingud ei tohiks tugineda ühele riskinäitajale, vaid nad peaksid kasutama mitmesuguseid kvantitatiivseid vahendeid ja mudeleid, sh käesolevate suuniste A lisa (tabel 1) loetletud meetodeid, et tagada intressiriski erinevate aspektide nõuetekohane hindamine. Nende erinevate kvantitatiivsete vahendite ja mudelite arv ning keerukus, mida krediidasutus ja investeerimisühing kasutab intressiriski mõõtmiseks, peaks olema asjakohane krediidasutuse ja investeerimisühingu tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse seisukohalt. Krediidasutus ja investeerimisühing peaks mõistma täielikult iga kasutatava kvantitatiivse näitaja ja mudeli piiranguid ning kõnealuseid piiranguid tuleks intressiriski juhtimise protsessis arvesse võtta. Intressiriski hindamisel peaks krediidasutus ja investeerimisühing olema teadlik kauplemisega mitteseotud tegevuse tehingute raamatupidamisarvestuses käsitlemisest tuleneda võivatest riskidest.
42. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmisel tuleks teha järgmist.
- (a) Tuleks kohaldada baasstsenaariumi, mis kajastaks krediidasutuse ja investeerimisühingu äriplaanides sisalduvaid tegevuse arengu ja kliendikäitumise eeldusi. Baasstsenaariumi raames ümberhindamiseks kasutatavad intressimäärad tuleks tuletada hetkekurssidest või forvardkurssidest (nagu asjakohane), kohaldades erinevate instrumentide jaoks sobilikke marginaale.
 - (b) Portfelli jaotuses kasutatud ajavahemikud peaksid nõuetekohaselt peegeldama portfelli riskipositsioone. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid eelkõige vältima suurte riskipositsioonide tasaarveldamist, mille intressimäära ümberhindamise kuupäevad tegelikult ei kattu, peites nii tulukõvera riski.
 - (c) Iga instrumenditüübi jaoks diskontomäärade valimisel tuleks valida tulukõver, mis väljendab kõige lähemalt kõnealuse instrumenditüübi omadusi.
 - (d) Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski hindamisel julgustatakse krediidasutusi ja investeerimisühinguid kasutama oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski sisearvutuste jaoks erinevat tüüpi tulukõveraid, sh

instrumendi-/krediidikvaliteedipõhiseid tulukõveraid. Arvutused peaksid alati hõlmama ühte arvutust riskivaba tulukõvera abil, mis ei hõlma instrumendipõhiseid või ettevõtjapõhiseid krediidiriski marginaale või likviidsusriski marginaale.

(e) Tulukõvera modelleerimisel tuleks kasutada piisavat arvu lõpptähtaegu ja nõuetekohaseid interpolatsiooni tehnikaid. Miinimumnõudena käsitatakse üldjuhul kuue lõpptähtaja komplekti.

(f) Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski hindamisel tuleks kasutada intressimäärastenaariume, mida on kirjeldatud jaotises 2.1 „Stsenaariumid ja stressitestimine“. Need stsenaariumid tuleks koostada proportsionaalselt, et kajastada iga krediidasutuse ja investeerimisühingu konkreetseid omadusi ja olulisi riskipositsioone.

43. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid määrama kindlaks oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski kõik erinevad komponendid. Tuleks mõõta kõiki olulisi riski alamkomponente. Tabelis 2 on esitatud erinevat tüüpi kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski kindlaksmääramise meetodite näited.

44. Tabel 2. Intressiriski alamkomponentide kindlaksmääramine

Komponent	Meetod	Rõhuasetus
Ümberhindamise risk	GAP-analüüs	Erinevate ajavahemike mittekattuvuste kogusumma
Tulukõvera risk	GAP-analüüs, osalised kestused	Mittekattuvuste jaotus erinevate ajavahemike vahel
Baasiriski	Instrumentide rühmitamine gruppidesse vastavalt nendes kasutatud baasintressimääradele	Tuletisinstrumentide ja teiste riskimaandamise instrumentide kasutamine, mille puhul esineb erinevusi baasintressimäärades, kumeruses või tähtaegades, mida pole GAP-analüüsis arvesse võetud
Opsioonirisk	Kõigi opsiooni tunnustega instrumentide tuvastamine	Selliste hüpoteekide, arvelduskontode, säästude ja hoiuste kogus, mille puhul kliendil on võimalus eirata lepingu lõpptähtaega

45. Krediidasutus ja investeerimisühing peaks kasutama kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski seireks vähemalt ühte tulupõhist näitajat ja vähemalt ühte majandusliku väärtuse näitajat, aga keerukamate ärimudelite puhul tuleks kaaluda mitme näitaja kasutamist, mis väljendavad üheskoos kauplemisega mitteseotud tegevuste kõiki olulisi intressiriski tüüpe. Lihtsate mudelite ja näitajate kasutamine on lubatav ainult juhul, kui on võimalik tõendada nende piisavust usaldusväärse riskihinnangu andmiseks.

46. Riskimõõtmiseks kasutatava mudeli keerukuse astet võib suurendada näiteks rohkemate ajavahemike või lõpptähtaegade ja detailsemate sisendandmete abil ning stressistsenaariumi eelduste tagasiside dünaamilise modelleerimisega tuleviku ärikoguste ja hinnakujunduse eeldusteks.
47. B lisa tabelis 3 on esitatud maatriks, kus on toodud näited iga kvantitatiivse mudeli ja näitaja keerukuse eri tasemete kohta.
48. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski punkti 5 kohaselt ei tohiks krediidasutused ja investeerimisühingud tugineda oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski hindamise ainsa näitajana standardšokile. Nad peaksid kasutama ka eelkõige tulunäitajat ja kaaluma, kas nende ärimudeli jaoks on sobilikumad alternatiivsed majandusliku väärtuse näitajad.

2.4. INTRESSIRISKI JUHTIMINE

Täiendavad suunised kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 4.1 ja kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 4.2 kohta

a) Intressiriski üldine strateegia

49. Juhtorgan peaks üldise äristrateegia alusel kiitma heaks krediidasutuse ja investeerimisühingu kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski üldise strateegia, sh kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski aktsepteeritava taseme ja kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski maandamise (vt ka EBA sisemise juhtimiskorralduse suunise 44 põhimõtte 17).
50. Krediidasutuse ja investeerimisühingu kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski taluvust tuleks väljendada kõikuvate intressimäärade aktsepteeritava lühi- ja pikaajalise mõjuna nii majanduslikule väärtusele kui ka tulule ning see peaks peegelduma asjakohastes piirmäärades. Märkimisväärsete baasiriski või tulukõvera riski positsioonidega või otseste optsoonide või optiooni tunnustega positsioonidega krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid määrama kindlaks oma riskitaluvuse neist kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski kõnealustest olulistest alamtüpidest igaühe puhul.
51. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski üldine strateegia peaks samuti hõlmama otsust selle kohta, millises ulatuses peaks ärimudel tuginema tulu tekitamisele tulukõvera alusel, s.o suhteliselt pika ümberhindamisperioodiga vara rahastamisele suhteliselt lühikese ümberhindamisperioodiga kohustustest. Kui ärimudel tugineb suurel määral sellisele tuluallikale, peaks juhtorgan seda mainima oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski strateegias ning selgitama, kuidas ta kavatseb jätkata tegevust lameda või vastupidise tulukõvera ajavahemikel.

52. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid käsitlema kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenevat intressiriski olulise riskina ning hindama seda otseselt ja põhjalikult oma riskijuhtimise protsessides. Mis tahes muu lähenemine tuleks täielikult dokumenteerida ja seda tuleks järelevalvelises teabevahetuses põhjendada.
53. Tuleks kehtestada tõhusad piirmääradest kinnipidamise kontrollid, et tagada teatavaid eelnevalt kindlaksmääratud tasemeid ületavate positsioonide korral juhtkonnapoolne kiire meetmete võtmine.
54. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski maandamiseks tuletisinstrumente kasutataval krediidiasutustel ja investeerimisühingutel peaksid olema vajalikud teadmised ja eksperdi oskused. Iga krediidiasutus ja investeerimisühing peaks tõendama, et ta mõistab intressimäära tuletisinstrumentide abil riskimaandamise tagajärgi.
55. Riskimaandamise tegevuste kohta otsuste tegemisel peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud olema teadlikud raamatupidamisarvestuse põhimõtete mõjust, aga nende riskijuhtimisstrateegia ei tohiks tugineda raamatupidamisarvestusel põhinevale käsitlusele. Majandusriskide juhtimine peaks olema prioriteet ja raamatupidamisarvestusest tulenevat mõju tuleks käsitada teisejärgulisena.

b) Riskipoliitika, -protsessid ja -kontrollid

56. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski puhul peaks juhtorgan lähtuvalt oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski üldisest strateegiast rakendama kindlaid riskipoliitika, -protsesse ja -süsteeme, mis peaksid tagama järgmise:
- (a) määratakse kindlaks kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise/hindamise stsenaariumide ajakohastamise menetlused;
 - (b) kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise meetod ning vastavad mõõtmise/hindamise eeldused, sh sisemise kapitali jaotamine kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenevatele intressiriskidele, on asjakohased ja proportsionaalsed;
 - (c) kasutatud mudelite eeldused vaadatakse korrapäraselt läbi ja neid muudetakse korrapäraselt;
 - (d) positsioonide hindamise ja tulemuslikkuse mõõtmise standardid on kindlaks määratud;
 - (e) lubatud riskimaandamise strateegiate ja riskimaandamise instrumentide kohta on olemas asjakohased dokumendid ja kontrollid;
 - (f) kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski positsioonide juhtimise käsuliinid ja vastutus on kindlaks määratud.

57. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid regulaarselt valideerima oma kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mudelid ja IT-süsteeme. Kõnealuse valideerimise peaks teostama nõuetekohaste kvalifikatsioonidega sõltumatu isik.
58. Krediidasutused ja investeerimisühingud võivad tugineda kolmanda isiku mudelitele kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimiseks ja kontrollimiseks, kui kõnealused mudelid on nõuetekohaselt kohandatud õigesti väljendama kõnealuse krediidasutuse ja investeerimisühingu konkreetseid omadusi. Eeldatakse, et krediidasutused ja investeerimisühingud mõistavad täielikult kolmanda isiku mudelite aluseks olevaid analüüsimeetodeid, eeldusi ja meetodikaid ning tagavad, et need on nõuetekohaselt kaasatud krediidasutuste ja investeerimisühingute üldistesse riskijuhtimise süsteemidesse ja protsessidesse.

c) Intressiriski IT-süsteemid ja andmete kvaliteet

59. IT-süsteemid ja rakendused, mida krediidasutus ja investeerimisühing kasutab toimingute teostamiseks, töötlemiseks ja registreerimiseks ning aruannete koostamiseks, peaksid olema võimalised toetama kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimist. Süsteemid peaksid eelkõige:
- (a) olema suutelised täielikult ja selgelt salvestama kõiki krediidasutuse ja investeerimisühingu tehtud tehingud, võttes arvesse selle kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski omadusi,
 - (b) olema kohandatud kauplemisega mitteseotud tegevustest tulenevat intressiriski põhjustavate tehingute keerukuse ja arvuga,
 - (c) olema piisavalt paindlikud, et võimaldada mõistlikus ulatuses stressistsenaariumide ja uute stsenaariumide arvessevõtmist.
60. IT-süsteem / tehingute süsteem peaks olema suuteline salvestama toodete ümberhindamise profiili, intressimäära omadusi (sh marginaali) ning optiooni omadusi, et võimaldada ümberhindamise ning tulukõvera, baasiriski ja optiooniriski mõõtmist. Tehingute süsteem peaks eelkõige võimaldama üksikasjaliku teabe kogumist konkreetse tehingu ümberhindamise kuupäeva(de), intressimäära tüübi või indeksi, mis tahes optioonide (sh varajane tagasimaksmine või lunastamine) ning kõnealuste optioonide kasutamisega seotud tasude kohta.
61. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmisüsteemid peaksid võimaldama kõigi toodete kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski omaduste jäädvustamist. Süsteemid peaksid võimaldama samuti individuaalsete kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski instrumentide/portfellide mõju osadeks jaotamist kauplemisega mitteseotud tegevuste riski tasandil.

62. Tehingusüsteem peaks eelkõige keerukate ja struktureeritud toodete puhul võimaldama teabe kogumist toote eri osade kohta ning jäädvustama nende kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski omadused (nt varade ja kohustuste omadused, mis on rühmitatud teatavate omaduste alusel, näiteks ümberhindamise kuupäevad või optsoonielemendid). Krediidiasutus ja investeerimisühing peaks tagama, et IT-süsteem säilitab oma funktsionaalsuse uute toodete kasutusele võtmisel.
63. Tuleks kasutusele võtta IT-süsteemide nõuetekohased organisatsioonilised kontrollid, et vältida kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski arvutisüsteemide ja rakenduste kasutatavate andmete rikkumist ning kontrollida kõnealustes rakendustes kasutatava koodi muutusi, et tagada eelkõige järgmine:
- (a) kasutatud sisendandmete usaldusväärsus ning kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mudelite töötlussüsteemide terviklikkus;
 - (b) IT-süsteemides vigade (sh andmete töötlemise ja agregeerimise käigus tekkivate vigade) tõenäosuse minimeerimine;
 - (c) turuhäirete või -madalseisude toimumise korral nõuetekohaste meetmete võtmine.
64. Riskinäitajad peaksid tuginema usaldusväärsetele turuandmetele ja asutusesisestele andmetele. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid kontrollima intressimäärade ajalooliste andmebaaside loomiseks kasutatud teabe asutuseväliste allikate kvaliteeti ja samuti andmebaaside ajakohastamise sagedust. Andmete hea kvaliteedi tagamiseks peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud rakendama asjakohaseid protsesse, millega tagatakse IT-süsteemi sisestatud andmete õigsus. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid samuti võtma kasutusele nõuetekohased mehhanismid agregeerimisprotsessi õigsuse ja mudeli tulemuste usaldusväärsuse kontrollimiseks. Kõnealused mehhanismid peaksid kinnitama andmete täpsust ja usaldusväärsust.
65. Krediidiasutuses ja investeerimisühingus peaksid olema kasutusel nõuetekohased menetlused andmete töötlemisest tulenevate mis tahes erinevuste ja ebakõladega tegelemiseks. Krediidiasutus ja investeerimisühing peaks määrama kindlaks nende põhjused ning ta peaks olema kehtestanud menetlused positsioonide vastastikuseks kooskõlastavaks võrdlemiseks, et võimaldada nende erinevuste ja ebakõlade kõrvaldamist.
66. Krediidiasutus ja investeerimisühing peaks võtma kasutusele nõuetekohased protsessid, et tagada grupis kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise mudelite sisenditena (nt tulu simuleerimiseks) kasutatavate andmete kooskõla ettevõtteplaneerimise jaoks kasutatavate andmetega.

d) Sisearuandlus

67. Sisearuannete sagedus peaks olema seda suurem, mida keerukam on krediidiasutuse ja investeerimisühingu tegevus, kusjuures vähem keerukate portfelliidega krediidiasutused ja

investeeringisühingud peaksid esitada aruanded vähemalt kord kvartalis. Samuti peaks aruannete sisu peegeldama muutusi krediidasutuse ja investeeringisühingu riskiprofiilis ja majanduskeskkonnas.

68. Sisearuanded tuleks esitada juhtkonna erinevatele tasanditele ja need peaksid sisaldama asjakohasel tasemel teavet konkreetse tasandi jaoks (nt juhtorgan, kõrgem juhtkond) krediidasutuse ja investeeringisühingu ja majanduskeskkonna konkreetse olukorra kohta.
69. Koondteave peaks olema piisavalt üksikasjalik, et võimaldada juhtkonnal hinnata krediidasutuse ja investeeringisühingu tundlikkust turutingimuste ja teiste oluliste riskitegurite muutustele. Kõnealused aruanded peaksid sisaldama teavet ümberhindamise riski, baasiriski, tulukõvera riski ja optiooniriski positsioonide kohta ning tehtud stressitestide tüüpide ja tulemuste kohta, sh pädeva asutuse ettenähtud standardšokke.
70. Riskimõõtmisüsteem peaks koostama aruanded vormis, mis võimaldab krediidasutuse ja investeeringisühingu juhtkonnal saada aruannetest kergesti aru ja teha õigel ajal asjakohaseid otsuseid. Aruanded peaksid olema aluseks regulaarsele järelevalvele, mille käigus hinnatakse, kas krediidasutus ja investeeringisühing tegutseb kooskõlas oma strateegiaga ja kehtestatud intressiriski piirmääradega.

2.5. KAPITALI KINDLAKSMÄÄRAMINE, ARVUTAMINE JA ALLOKEERIMINE

Täiendavad suunised kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski 1 kohta

71. Krediidasutused võivad oma sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi analüüsis kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski jaoks vajaliku kapitali koguse kohta kaaluda järgmise eristamist:
 - (a) järsust intressimäärašokist tuleneda võivate majanduslikule väärtusele avalduvate riskide jaoks hoitud praegune sisemine kapital ning
 - (b) tuleviku sisemised kapitalinõuded, mis tulenevad intressimääramuutuste mõjust tuleviku tulu saamise võimele, ning sellest põhjustatud mõju sisemise kapitali puhvri tasemetele.
72. Kui krediidasutuse poliitika/piirmäärad võimaldavad kauplemisega mitteseotud tegevuste raames intressiriski positsioonide võtmist, siis tuleks kõnealuseid riske mõõta ja teha nende järelevalvet nagu mis tahes muu tururiski puhul. Sisemise kapitali tuleks konkreetselt allokeerida selliste riskide kajastamiseks, mille suurust on võimalik mõõta, võttes arvesse tururiski muid kapitalinõudeid. Krediidasutused ja investeeringisühingud peaksid regulaarselt kaaluma, kas mis tahes hoitud positsioonid tuleks liigitada kauplemisega seotud positsioonideks ning seega käsitleda neid vastavalt kapitali adekvaatsuse otstarbel.
73. Lisaks tegeliku kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski majandusliku väärtuse riski jaoks sisemise kapitali hoidmise vajadusele peaksid krediidasutused ja investeeringisühingud samuti käsitlema järgmist:

- (a) nende mittekattuvuste piirmäärade suurus ja lõpptähtajad, mille eesmärk on võimaldada krediidasutusel ja investeerimisühingul kasutada ära intressimäära ootust, luues kauplemisega mitteseotud tegevuste intressiriski positsioonid või jättes need riskid maandamata (nõuetekohase juhtimiskorralduse ja kokkulepitud riskivalmiduse määratluse piires);
 - (b) jaepangandustoodetest tulenevate väikeste tähtjaliste mittekattuvuste võimaldamiseks kehtestatud piirmäärade suurus ajavahemike lõikes, kui täpne mikrotasandi riskide maandamine ei pruugi olla praktiline;
 - (c) intressiriski tundlikkus ebatäpsete modelleerimiseelduste suhtes (mudelirisk);
 - (d) mudelite ebatäpsuse tõttu tekkivad portfelli tegelike tähtaegade ja muude karakteristikute erinevused võrreldes käitumuslike/planeerimiseeldustega või juhul kui sisemised riskipoliitika võimaldavad käitumuslikult hinnatavate instrumentide puhul mittekattuvuste tekkimist, määrates maksimaalset lubatud mittekattuvuse;
74. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski majandusliku väärtuse riski katteks hoitava sisemise kapitali summa kalibreerimiseks peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud kasutama oma äriprofiili jaoks asjakohaseid majandusliku väärtuse mõõtesüsteeme (vt jaotis 2.3 intressiriski mõõtmise meetodite kohta) ja intressimäärastenaariumide asjakohast valikut (vt jaotis 2.1 stsenaariumide ja stressitestimise kohta), et määrata kindlaks intressiriski mõju võimalik ulatus stressitingimustes.
- (a) Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kaaluma, kas sisemise kapitali allokeerimine on asjakohane meede sellise majandusliku väärtuse volatiilsuse katmiseks, mis tekib spetsiifiliselt käitumuslike või ettevõtteplaneerimise eelduste (vt jaotis 2.2 mõõtmise eelduste kohta) tõttu.
 - (b) Majandusliku kapitali mudeleid kasutavad krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid tagama, et kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski jaoks allokeeritavat sisemist kapitali on võetud nõuetekohaselt arvesse üldises majandusliku kapitali allokeerimises ning et mis tahes hajutamise seotud eeldused on dokumenteeritud ja tuletatud aluseks olevate korrelatsiooniandmete täielikust analüüsist. Majandusliku kapitali kulud võib allokeerida tagasi äriüksustele ja toodetele, tagamaks, et aluseks oleva(te) äritegevuse / toodete juhtimise eest vastutavad isikud mõistaksid nende täielikke kulusid.
 - (c) Krediidasutused ja investeerimisühingud, millele avaldub erinevates valuutades intressirisk, peaksid tagama, et arvesse võetakse kõiki olulisi positsioone ja et ohustatud majanduslikule väärtusele allokeeritud sisemine kapital võimaldaks iga valuuta intressimäärade erinevaid muutusi (vastupidiselt eeldusele, et kõigi valuutade kõik määrad muutuvad paralleelselt).
75. Kui kaalutakse, kas sisemist kapitali tuleks allokeerida intressitulude volatiilsuse katteks (stressitesti kapitalipuhvri allokeerimise osana), siis peaksid krediidasutused võtma arvesse järgmist:

- (a) netointressitulu suhteline tähtsus võrreldes kogu netotuluga ja seega netointressitulu oluliste muutuste mõju aastate lõikes;
 - (b) erinevate stsenaariumide raames saavutatava netointressitulu tegelikud tasemed (s.o ulatus, milles marginaalid on piisavalt laiad intressimäära positsioonidest ja kohustuste kulu muutustest tuleneva volatiilsuse kompenseerimiseks);
 - (c) stressitingimustest või turukeskkonna sekulaarsetest muutustest põhjustatud tegeliku kahju tekkimise võimalus, kui tulude stabiliseerimise otstarbel võib osutada vajalikuks pikaajaliste riskimaanduspositsioonide likvideerimine.
76. Et määrata kindlaks, kas tulule avalduvatele võimalikele tulevastele riskidele, mis tulenevad intressiriskide muutustest stressitingimustes, tuleks allokeerida sisemise kapitali summa, peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud kasutama oma äriprofiili jaoks asjakohaseid tulude volatiilsuse mõõtmise süsteeme (vt jaotis 2.3 intressiriski mõõtmise meetodite kohta) ja intressiriski stsenaariumide asjakohast valikut (vt jaotis 2.1 stsenaariumide ja stressitestimise kohta).
77. Krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kaaluma sisemise kapitalipuhvri kohandamist, kui nende stressitestide tulemused näitavad netointressitulu võimalikku kahanemist (ja seega väiksemat kapitali tootmise võimet) stressistsenaariumides. Ulatuses, milles netointressitulu on kaitstud/stabiliseeritud intressimäärade ebasoodsa liikumise vastu käitumuslikel ja/või ettevõtteplaneerimise eeldustel põhinevate riskijuhtimise strateegiatega, võivad krediidasutused ja investeerimisühingud olla suutelised vähendada kõnealuse sisemise puhvri allokeerimise suurust ning puhvri allokeerimist võib vähendada, kui stressistsenaarium peaks realiseeruma.

A lisa. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise meetodid

Tabel 1. Intressiriski eri komponentide mõõtmise vahendid

Kvantitatiivsed vahendid ja mudelid	Kirjeldus	Eelised ja piirangud	Riskitüübid, mida on võimalik mõõta
Tulu näitajad			
Staatiline mudel			
<i>GAP-analüüs</i>	<i>GAP-analüüs on lihtne vahend ümberhindamisriskiga seotud intressiriski positsioonide kindlaksmääramiseks ja hindamiseks. Sellega mõõdetakse absoluutset aritmeetilist erinevust kauplemisega mitteseotud tegevuste intressitundlike varade ja kohustuste nominaalsummade vahel. Suurema varakogusega lünkadel on positiivne märk, mis tähistab kauplemisega mitteseotud tegevuste suurenevast väärtust (tulu), mis tuleneb varade suurenevast väärtusest (tulust). Kohustuste lünkadel on negatiivne märk, mis tähistab kauplemisega mitteseotud tegevuste vähenevat väärtust (tulu), mis tuleneb kohustuste suurenevast väärtusest (tulust). GAP-analüüsi puhul allokeeritakse kõik asjakohased intressitundlikud varad ja kohustused teatavasse arvu eelnevalt kindlaksmääratud ajavahemikesse vastavalt nende järgmise lepingulise ümberhindamise kuupäevale või ümberhindamise kuupäeva või lõpptähtpäeva käitumuslikele eeldustele. Lünka võib korrutada intressimäärade eeldatava muutusega, et saada iga-aastase intressi netotulu muutuse ligikaudne väärtus, mis tuleneks kõnealusest intressimäära muutusest.</i>	<p>Eelised <i>Lihtne meetod, mida on suhteliselt lihtne mõista ja risk selgitada.</i></p> <p>Piirangud <i>Lähtub eeldusest, et konkreetse lõpptähtaja segmenti kõigi positsioonide lõpptähtajad jõuavad kätte või hinnatakse ümber korraga.</i></p> <p><i>Staatiline mudel, mille puhul ei võeta arvesse optisiooniparameetrite intressitundlikkust.</i></p> <p><i>Tuluköverat ja/või baasiriski ei ole võimalik GAP-analüüsi abil nõuetekohaselt analüüsida.</i></p>	<i>Ümberhindamise</i>
Dünaamilised mudelid			
<i>Ohustatud tulu</i>	<i>Ohustatud tulu mõõdab netointressitulu (ja muu tulu) vähenemist konkreetse ajavahemiku vältel (üks kuni viis aastat), mis tuleneb kas intressimäära järk-järguliselt muutumisest või ühekordsest suurest</i>	<p>Eelised <i>See analüüsib kauplemisega mitteseotud tegevuste intressiriski profilli üksikasjalikul viisil, mis on</i></p>	<i>Ümberhindamise risk Tulukõvera risk</i>

Kvantitatiivsed vahendid ja mudelid	Kirjeldus	Eelised ja piirangud	Riskitüübid, mida on võimalik mõõta
Majandusliku väärtuse näitajad	<p><i>intressimäärašokist. Lähtepunktiks on asjakohaste varade ja kohustuste allokeerimine ajavahemikele lõpptähtaja või ümberhindamise kuupäeva alusel. Ohustatud tulu on netointressitulu erinevus baasstsenaariumi ja alternatiivse stsenaariumi vahel. Baasstsenaariumi ümberhindamiseks kasutatud intressimäärad tuletatakse forvardkurssidest, kohaldades erinevate instrumentide jaoks asjakohaseid marginaale ning hetke- ja forvardkursse. Alternatiivse stsenaariumi korral lisatakse baasstsenaariumis kasutatud forvardkurssidele intressimäära ja marginaali nihked.</i></p> <p><i>See on nõuetekohaselt koostatud põhjalikke stressitestimise stsenaariume sisaldav dünaamiline meetod, mis võtab arvesse intressimääratundlikkuse kõiki komponente, sh tulukõvera riski, baasiriski, krediidiriski marginaali ning teadmisi säästmise ja maksekäitumise muutumise kohta, arvestades prognoositud muutusi lõpptähtaegades ja ümberhindamise suhetes ning pangaportfelli suurust. Ohustatud tulu võib kohaldada ühekordse šokinäitajana või simulatsioonimeetodina, mille korral kohaldatakse mitmesuguseid stsenaariume, millele järgneb eelnevalt kindlaksmääratud usaldusvahemikus maksimaalse kahju arvutamine.</i></p>	<p><i>kohandatud panga konkreetse olukorraga. Keerukas dünaamiline meetod, mille puhul võetakse arvesse intressimääratundlikkuse kõiki komponente ning antakse täpset teavet kumeruse ja tulukõvera riski lühiajalise mõju kohta.</i></p> <p>Piirangud</p> <p><i>Modelleerimise tulemused on väga tundlikud kliendikäitumise ja juhtkonna erinevatele stsenaariumidele reageerimise eelduste suhtes. See hõlmab suhteliselt lühikest ajavahemikku, seega eiratakse jälgimisperioodist väljajäävaid tulumuutusi.</i></p>	<p><i>Baasirisk</i> <i>Opsioonirisk</i></p>
Staatiline mudel	<p><i>Riskikapital / omakapitali majanduslik väärtus mõõdab intressimäärašokist põhjustatud teoreetilist muutust praeguse bilansi nüüdispuhasväärtuses ja seega selle omakapitali väärtuses. Selle meetodi puhul võrreldakse omakapitali väärtust alternatiivsetes stressistsenaariumides selle väärtusega baasstsenaariumis. Omakapitali väärtus arvutatakse varade puhasväärtusena kohustusi arvesse võtmata, arvestamata omakapitaliga seotud eeldusi. Sisekasutuseks võivad krediidasutused ja investeerimisühingud täiendada kõnealust riskikapitali / omakapitali majandusliku väärtuse arvutust riskikapitali / omakapitali majandusliku väärtuse mudeliga, mille korral võetakse arvesse omakapitaliga seotud eeldusi.</i></p>	<p>Eelised</p> <p><i>Intressiriski lihtne näitaja, mille puhul võetakse arvesse intressiriski teatavaid põhielemente.</i></p> <p>Piirangud</p> <p><i>Nüüdispuhasväärtuse arvutus, mida ei korrigeerita määraststsenaariumi rahavoogude mõju alusel, ei näita alus- või opsiooniriski.</i></p> <p><i>Nüüdispuhasväärtuse arvutustele tuginev väärtuse hindamine oleneb suurel määral rahavoogude ajastusega seotud eeldustest ja kasutatud</i></p>	<p><i>Ümberhindamise risk</i> <i>Tulukõvera risk</i></p>

Kvantitatiivsed vahendid ja mudelid	Kirjeldus	Eelised ja piirangud	Riskitüübid, mida on võimalik mõõta
Omakapitali PV01 ja omakapitali muudetud kestus	<p><i>Bilansi positsioonide väärtuse hindamise täpsus on suurel määral arvatud rahavoogudest ja kasutatud diskontomääradest.</i></p> <p>Muudetud kestus näitab rahastamisvahendi turuväärtuse suhtelist muutust, mis vastab tulukõvera marginaalsetele paralleelsetele nihetele ühe protsendipunkti võrra. Agregeerituna võib seda kohaldada kõigile kauplemisega mitteseotud tegevustele. Kauplemisega mitteseotud tegevuste ümberhindamise riski väljendatakse omakapitali muudetud kestusena. Omakapitali muudetud kestusest tuletatud absoluutne näitaja on omakapitali PV01. See näitaja väljendab omakapitali väärtuse absoluutset muutust, mille on põhjustanud tulukõvera paralleelne nihe ühe baaspunkti võrra (0,01%).</p> <p>Lähtepunktiks on varade ja kohustuste allokeerimine ajavahemikele vastavalt nende ümberhindamise kuupäevale ja instrumendi tüübile. Iga instrumendi tüübi jaoks valitakse asjakohane tulukõver. Iga ajavahemiku ja instrumenditüübi jaoks arvutatakse välja muudetud kestus. Seejärel arvutatakse omakapitali muudetud kestus kõigi ajavahemike muudetud kestuste keskmisena, mida on kaalutud asjakohaste ajavahemike riskipositsioonide alusel (positiivne märk vara lünkade ja negatiivne märk kohustuste lünkade jaoks). Omakapitali PV01 tuletatakse, korrutades omakapitali muudetud kestuse omakapitali väärtusega (varad – kohustused) ning jagades selle 10 000-ga, et saada baaspunkti väärtus.</p>	<p>diskontomäärast.</p> <p>Meetodiga võidakse alahinnata kumeruse ja tulukõvera riski lühiajalist mõju.</p> <p>Eelised</p> <p>See analüüsib lihtsal moel intressimäärade konkreetse muutuse majandusliku väärtuse mõju, mis on seotud varade ja kohustuste konkreetse klassiga või bilansiga tervikuna.</p> <p>Piirangud</p> <p>Seda kohaldatakse tulukõvera marginaalsetele nihetele. Suhteliselt suuri muutusi intressimäärades ja seega kumerusi ei ole võimalik täpselt mõõta.</p> <p>Seda kohaldatakse ainult tulukõvera paralleelsetele nihetele ja seda ei saa kasutada baasiriski või tulukõvera riski mõõtmiseks.</p> <p>Tegu on staatilise mudeliga, mis ei võta arvesse optiooniparameetrite intressitundlikkust.</p>	Ümberhindamise risk
Osalised muudetud kestused ja osaline PV01	<p>Alamportfellides netointressimäärade positsioonide jaoks arvutatakse välja osalised muudetud kestused ja PV01, mis väljendavad kauplemisega mitteseotud tegevuste erinevaid ajavahemikke kooskõlas eelkirjeldatud meetodikaga. Need osalised näitajad väljendavad kauplemisega mitteseotud tegevuste turuväärtuse tundlikkust tulukõvera marginaalse paralleelse nihke suhtes teatud lõpptähtaegade segmentides. Iga alamportfelli osalisele näitajale võib kohaldada paralleelse nihke erinevat ulatust, mille alusel on võimalik arvutada tulukõvera kuju muutuse mõju kogu portfelli. Jagades kauplemisega mitteseotud tegevused ajavahemike alamportfellideks peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud kaaluma riskipositsioonide jaotust ajavahemikes, et</p>	<p>Eelised</p> <p>See analüüsib tulukõvera kuju muutuste mõju kauplemisega mitteseotud tegevuste majanduslikule väärtusele.</p> <p>Piirangud</p> <p>Seda kohaldatakse ainult tulukõvera marginaalsetele nihetele igas segmentis.</p> <p>Tegu on staatiliste näitajate komplektiga, mille puhul ei võeta arvesse optioone, baasiriski ja kumerust.</p>	Tulukõvera risk

Kvantitatiivsed vahendid ja mudelid	Kirjeldus	Eelised ja piirangud	Riskitüübid, mida on võimalik mõõta
Dünaamilised mudelid	<i>alamportfellid väljendaks nõuetekohaselt kauplemisega mitteseotud tegevuste riskipositsiooni tulukõvera riski puhul.</i>		
<i>Riskikapital / omakapitali majanduslik väärtus</i>	<i>Staatilise meetodi (mida on selgitatud eespool) keerukam versioon, mille puhul arvutatakse rahavood dünaamiliselt uuesti, et võtta arvesse asjaolu, et nende suurus ja ajastus võib eri stsenaariumides erineda valitud stsenaariumist põhjustatud kliendikäitumise tulemusena. See meetod on kujundatud selleks, et võtta arvesse ka baasiriski, ja selle abil on võimalik hinnata tulukõvera kuju muutuse pikaajalist mõju, kui alternatiivsed stsenaariumid on nõuetekohaselt kavandatud.</i>	<p>Eelised Kui alternatiivsed stressistsenaariumid on nõuetekohaselt kavandatud, siis on tegu keerukama intressiriski näitajaga, mis võtab arvesse kõiki intressiriski komponente.</p> <p>Piirangud Nüüdispuhasväärtuse arvutustele tuginev väärtuse hindamine oleneb suurel määral rahavoogude ajastusega seotud eeldustest ja kasutatud diskontomäärast.</p> <p>Meetodiga võidakse alahinnata kumeruse ja tulukõvera riski lühiajalist mõju.</p>	<p>Ümberhindamise risk</p> <p>Tulukõvera risk</p> <p>Baasirisk</p> <p>Opsioonirisk</p>
<i>Omakapitali tõhus kestus</i>	<i>Tõhusa kestuse meetodiga hinnatakse tulukõvera marginaali paralleelsest nihkest tulenevaid muutusi. Selle näide on muudetud kestus, mis täiendavalt tekib opsiooni tunnustega toodete intressimääratundlikkusest. Tõhusa kestuse arvutamine tugineb baasstsenaariumiga võrreldes intressimäära suurenemisest või vähenemisest põhjustatud portfelli väärtuse muutuse tuletamisele, mille puhul ei võeta arvesse ainult diskontomäära muutusi, vaid ka intressimääraga seotud muutusi opsiooni tunnustega instrumentide eeldatavates rahavoogudes.</i>	<p>Eelised See analüüsib intressimäärade konkreetse muutuse majanduslikku mõju, võttes lihtsal moel arvesse opsiooniriski.</p> <p>Piirangud Seda kohaldatakse ainult tulukõvera marginaalsetele nihetele ja selle puhul võetakse arvesse ainult portfelli opsiooniriski intressitundlikku osa.</p>	<p>Ümberhindamise risk</p> <p>Opsioonirisk</p>
<i>VaR riskiväärtus</i>	<i>VaR riskiväärtuse meetodiga mõõdetakse turuväärtuse maksimaalset eeldatavat kahju, mis võib tekkida tavapärasel turuolukorras konkreetse aja jooksul ja lähtuvalt konkreetsest usaldatavustasemest. Kauplemisega mitteseotud tegevuste riskiväärtuse arvutamiseks arvutatakse kauplemisega mitteseotud tegevuse ja seega omakapitali turuväärtuse muutused tulukõvera alternatiivsete stsenaariumide komplekti jaoks. Kui kauplemisega mitteseotud tegevuste jaoks kohaldatakse VaR riskiväärtuse meetodit, siis peaks ajavahemik olema kooskõlas</i>	<p>Eelised Selles võetakse arvesse hindade ja intressimäärade ajaloolist volatiilsust.</p> <p>Selles võetakse arvesse hajutamise mõju portfellides või bilansipositsioonides või nende vahel.</p> <p>Meetod ei mõõda ainult kahju ulatust, vaid võimaldab valida ka kahju tõenäosuse.</p>	<p>Ümberhindamise risk</p> <p>Tulukõvera risk</p> <p>Baasirisk</p> <p>Opsioonirisk</p>

**Kvantitatiivsed
vahendid ja mudelid**

Kirjeldus

kauplemisega mitteseotud tegevuste majandusliku mudeliga ja see on üldjuhul eeldatavasti üks aasta.

VaR riskiväärtuse meetod hõlmab kolme erinevat tehnikat.

- *Ajalooline simuleerimine: alternatiivsed intressimäärastenaariumid tuletatakse ajalooliste vaatluste alusel. Kohaldatud ajaloolised ajavahemikud peavad olema piisavalt pikad, et väljendada olulisi šokke, aga piisavalt lühikesed, et olla jätkuvalt asjakohased. Arvutuslikul otstarbel hoidmise perioodi valides peab krediidasutus ja investeerimisühing vältima valimi automaatset korrelatsiooni, aga samal ajal tagama olulise arvu vaatlusi ja šoki olemasolu nende raames.*
- *Variatsiooni-kovariatsiooni maatriks: ajaloolistest vaatlustest tuletatud simulatsioonide eri lõpptähtaega intressimäärad ja variatsiooni-kovariatsiooni maatriks, mida kasutatakse lõpptähtaegade vaheliste määrade korrelatsioonide arvesse võtmiseks. Kehtivad samad kaalutlused kui ajaloolise VaR riskinäitaja puhul.*
- *Monte Carlo simulatsioon: juhuslikult simuleeritud intressimäära tulukõverad ja intressimäärated. See tehnika on eriti sobilik optioone sisaldavate toodete väärtuse hindamiseks.*

See, millises ulatuses erinevaid intressiriski tüüpe mõõdetakse, oleneb mudeli ülesehitusest ja kasutatud stsenaariumidest. VaR riskiväärtuse mudelid on sobilikud toodete optioonide ja kumeruse ning tulukõvera riski ja baasiriski väljendamiseks.

Eelised ja piirangud

**Riskitüübid, mida
on võimalik mõõta**

Piirangud

VaR riskiväärtuse meetod on kavandatud tavapärase tuluolukorra jaoks ja ei võta nõuetekohaselt arvesse erakordset riski. Seetõttu ei piisa äärmuslikelt ebasoodsate olukordade käsitlemisel ainult VaR riskiväärtuse meetodist.

Nii ajalooline VaR riskiväärtus kui ka variatsiooni-kovariatsiooni VaR riskiväärtus on minevikku vaatavad meetodid, mille puhul ajalugu näitab tulevikku, ning seega ei näita need suurema tõenäosusega erakordset riski.

Variatsiooni-kovariatsiooni meetod eeldab, et tulu jaotatakse üldjuhul statistiliselt ja portfellid on aluspositsioonide lineaarne kombinatsioon; seetõttu ei ole see meetod eriti sobiv suurte optsoonidega portfellide puhul.

Monte Carlo simulatsioon on tehnoloogia ja arvutuste seisukohast väga nõudlik.

VaR riskiväärtuse mudelid võivad olla nn musta kasti süsteemid, mida kasutatakse ilma neid täielikult mõistmata.

B lisa. Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise keerukuse maatriks

Tabel 3 allpool sisaldab maatriksit, kus on esitatud näited iga kvantitatiivse vahendi ja näitaja keerukuse eri tasemete kohta, aga kasutada saab veel rohkem keerukusastmeid. Erinevate intressimääratundlikkuste hindamiseks võib krediidasutus ja investeerimisühing valida ühe näitaja jaoks mitu keerukuse taset. Ta võib näiteks kasutada näitaja staatilist versiooni lineaarse intressiriski hindamiseks ja dünaamilist versiooni, et leida selle tundlikkus tarbijakäitumise eeldustele. Vähem kompleksed pangad võivad määrata arvuliselt oma tundlikkuse käitumuslikele eeldustele, kasutades samade staatiliste näitajate mitut versiooni – s.o modelleerimata dünaamilise mõju täielikku komplekti. Eesmärk on, et pangad valiksid kõnealuse asjakohaste ja proportsionaalsete näitajate komplekti, et kõik olulised tundlikkused intressimäära muutustele, sh tundlikkus käitumuslikele eeldustele oleks nõuetekohaselt väljendatud.

Tabeli 3 maatriksi eesmärk on aidata individuaalseid krediidasutusi ja investeerimisühinguid ja pädevaid asutusi, soovitades konkreetse keerukuse taseme jaoks sobilike kvantitatiivsete vahendite ja meetmete võimalikku kombinatsiooni.

Üldine järelevalveline eeldus peaks olema, et suuremad või keerukamad krediidasutused ja investeerimisühingud kasutaksid detailsemaid ajavahemikke ja analüüsiks riski võimaluse korral tehingutaseme andmete abil. Optsiooni tunnustega tooteid sisaldavaid finantsinstrumente pakkuvad krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kasutama mõõtesüsteeme, mis võimaldavad nõuetekohaselt väljendada optsioonide tundlikkust intressimäära muutustele. Tarbijatele käitumuslikele optsioone võimaldavaid tooteid pakkuvad krediidasutused ja investeerimisühingud peaksid kasutama nõuetekohaseid dünaamilise modelleerimise meetodeid, et määrata arvuliselt kindlaks kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski tundlikkus tarbijakäitumise muutustele, mis võivad aset leida erinevates intressimäära stressistsenaariumides.

Krediidasutuste ja investeerimisühingute nelja keerukuse taset saab kasutada üha suuremate ja keerukamate ärimudelitüüpide üldiste määratlustena. Seega kehtib järgmine:

- 1. taseme krediidasutused ja investeerimisühingud võivad olla väiksed kohalikud pangad, millel on lihtne tootekomplekt, mis põhjustab ainult piiratud intressiriski positsiooni, nt spetsialiseerunud privaatpangad või väiksed hoiupangad;
- 2. taseme krediidasutused ja investeerimisühingud võivad olla väiksed jaepangad, millel on laiem tootevalik, mis põhjustab intressiriski (sh käitumusliku riski) positsioon;

- 3. taseme krediidasutused ja investeerimisühingud võivad olla keskmise suurusega kohalikud või rahvusvahelised pangad, sh jaelaenude ja rahaturuinstrumentidega tegelevad pangad;
- 4. taseme krediidasutused ja investeerimisühingud võivad olla suured rahvusvahelised ja universaalpangad.

Iga krediidasutuse ja investeerimisühingu valitud riskinäitajate keerukuse tase peaks vastama krediidasutuse ja investeerimisühingu enda keerukuse astmele. Kui konkreetsel juhul ei tulene keerukus mastaabist, siis peaksid krediidasutused ja investeerimisühingud valima ja rakendama riskinäitajaid, mis kajastavad nende konkreetset ärimudelit ning väljendavad nõuetekohaselt kõiki tundlikkusi.

Tabel 3. Intressiriski mõõtmise erinevad keerukustasemed

Kvantitatiivsed vahendid ja mudelid	Kvantitatiivsete vahendite ja mudelite hinnangulised keerukustasemed			
	1. tase	2. tase	3. tase	4. tase
Tulu näitajad				
GAP-analüüs	Ajavahemikud, mida on soovitatud Baseli pangajärelevalve komitee juuli 2004. aasta dokumendis „Intressiriski haldamise ja järelevalve põhimõtted” (edaspidi „Baseli 2004. aasta suunised”).	Üksikasjalikumad ajavahemikud, mis väljendavad kauplemisega mitteseotud tegevuste koosseisu.	Dünaamiline GAP-analüüs, mis võtab arvesse äravoolu põhjustavaid tegevusi ja finantsplaane ning seab kaubanduslikud marginaalid kooskõlla intressimäära keskkonnaga.	Dünaamiline GAP-analüüs, mis võtab arvesse äravoolu põhjustavaid tegevusi ja finantsplaane ning seab kaubanduslikud marginaalid kooskõlla intressimäära keskkonnaga.
Ohustatud tulu	Pideva bilansi tulule kohaldatud standardšokk. Tugineb Baseli 2004. aasta suunistes soovitatud ajavahemikele.	Täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1 määratletud, tulule kohandatud standardšokk ja muud tulukõvera stressitestid, mis kajastavad pidevat bilanssi või lihtsaid äritegevuse tulevase arengu eeldusi.	Tulukõvera stressitestid, baasiriski stressitestid ja optioonide stressitestid, nagu on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1, mida kohaldatakse eraldi äriplaani või pideva bilansi alusel prognoositud tulule.	Põhjalikud stressistsenaariumid, mis kombineerivad tulukõverate eeldatavaid nihkeid baas- ja krediidimarginaalide ja samuti kliendikäitumise muutustega ning mida kasutatakse tegevusmahtude ja tulu ümberprognoosimiseks, et mõõta erinevust aluseks oleva äriplaaniga võrreldes.
Majandusliku väärtuse näitajad				
Riskikapital / omakapitali majanduslik väärtus	Standardšoki kohaldamine. Ajavahemike, lõpptähtaegade ja koondatud sisendandmete kasutamine, mis on kooskõlas kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski mõõtmise sisestandarditega, või ajavahemike ja osakaalude kasutamine kooskõlas Baseli	Üksikasjalikumad ajavahemikud, mis väljendavad kauplemisega mitteseotud tegevuste koosseisu oma kestuse osakaaludega. Standardšoki ja muude tulunihete kohaldamine, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Piisavad	Üksikasjalikumad ajavahemikud, mis on jaotatud oma kestuse osakaaludega instrumenditüüpideks, või tehingu/rahavoo alusel arvatud näitaja. Standardšoki ja muude tulunihete kohaldamine, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Tulukõverate nõuetekohased	Tehingu või rahavoo alusel arvatud meede. Põhjalikud stressistsenaariumid, mis kombineerivad tulukõvera nihked ja muutused kliendikäitumises.

<u>Kvantitatiivsed vahendid ja mudelid</u>	Kvantitatiivsete vahendite ja mudelite hinnangulised keerukustasemed			
	1. tase	2. tase	3. tase	4. tase
	2004. aasta suunistega; vähemalt kuue lõpptähtajaga tulukõvera mudel.	tulukõvera lõpptähtajad.	lõpptähtajad. Tulukõvera stressitestid ja baasiriski stressitestid, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Modelleerimise eelduste intressimääratundlikkuse modelleerimine, võttes arvesse kumerust.	
Omakapitali PV01 ja omakapitali muudetud kestus	Baseli 2004. aasta suunistes soovitatud ajavahemikud ja osakaalud. Standardšoki kohaldamine. Tulukõvera mudel minimaalselt kuue lõpptähtajaga.	Üksikasjalikumad ajavahemikud, mis väljendavad kauplemisega mitteseotud tegevuste koosseisu oma kestuse osakaaludega. Standardšoki ja muude tulunihete kohaldamine, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Piisavad tulukõvera lõpptähtajad.	Üksikasjalikumad ajavahemikud, mis on jagatud oma kestuse osakaaluga instrumenditüüpideks. Standardšoki ja muude tulunihete kohaldamine, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Tulukõverate nõuetekohased lõpptähtajad. Osaliste näitajate kohaldamine ajavahemiku kohta.	Kauplemisega mitteseotud tegevuste tehingu kohta arvutatud kestus. Standardšoki ja muude tulunihete kohaldamine, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Tulukõverate nõuetekohased lõpptähtajad. Osaliste näitajate kohaldamine ajavahemiku kohta.
Omakapitali tõhus kestus	Alternatiivsed stsenaariumid, mis tuginevad kogu portfelli kohta ligikaudselt hinnatud standardšokile ja optsoonide mõjule.	Alternatiivsed stsenaariumid, mis tuginevad standardšokile ja muudele tulukõvera nihetele, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Instrumenditüübi kohta hinnatud optsoonide mõju.	Alternatiivsed stsenaariumid, mis tuginevad standardšokile ja muudele tulukõvera nihetele, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Tehingu tasemel hinnatud optsoonide mõju.	Alternatiivsed stsenaariumid, mis tuginevad standardšokile ja muudele tulukõvera nihetele, mis on määratletud täiendavate üksikasjalike suuniste stsenaariumeid ja stressitestimist käsitlevas jaotises 4 –2.1. Tehingu tasemel hinnatud optsoonide mõju.

**Kvantitatiivsed
vahendid ja mudelid**

Kvantitatiivsete vahendite ja mudelite hinnangulised keerukustasemed

	1. tase	2. tase	3. tase	4. tase
VaR riskiväärtus	Tulukõvera mudel minimaalselt kuue lõpptähtajaga.	Piisavalt tulukõverate lõpptähtaegu, kui esinevad olulised riskipositsioonid. Teiste tundlikkusparameetrite ja delta (kreeka tähed) lisamine.	Nõuetekohased tulukõverate lõpptähtajad, kui esinevad olulised riskipositsioonid. Täielik optsoonide väärtuse hindamine. Riskitegurite igapäevane ajakohastamine. Vähemalt eeldatavate volatiilsusmustrite kasutamine.	Kõigi tulukõverate nõuetekohased lõpptähtajad. Täielik optsoonide väärtuse hindamine. Oluliste optsoonidega portfellide puhul Monte Carlo simulatsioonide kasutamine. Riskitegurite igapäevane ajakohastamine. Kauplemisega mitteseotud tegevuse kõigi alusnäitajate jaoks volatiilsete pindade kasutamine.